

Büyük Dil Modelleri ve Bilişimsel Erişim

Müge Akbulut

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

<http://www.mugeakbulut.com/>

X: @m_akbulut

mugeakbulut [at] gmail.com

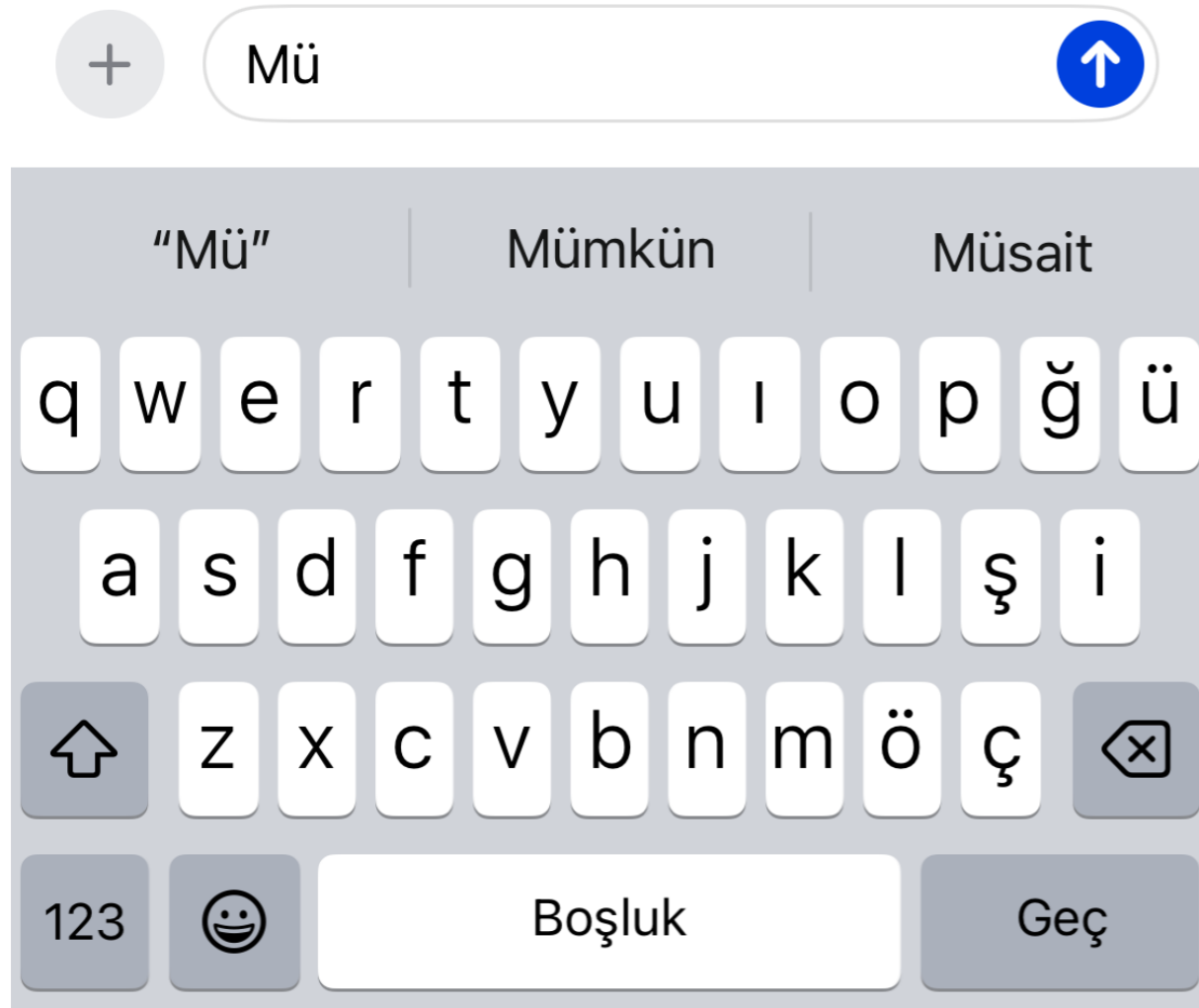
Marmara Üniversitesi

DijitalBeşeriBilimler

Uygulama ve Araştırma Merkezi

Osmanlıca Metinlerin Dijital Transkripsiyonu Çalıştayı, 20 Aralık 2023, İstanbul

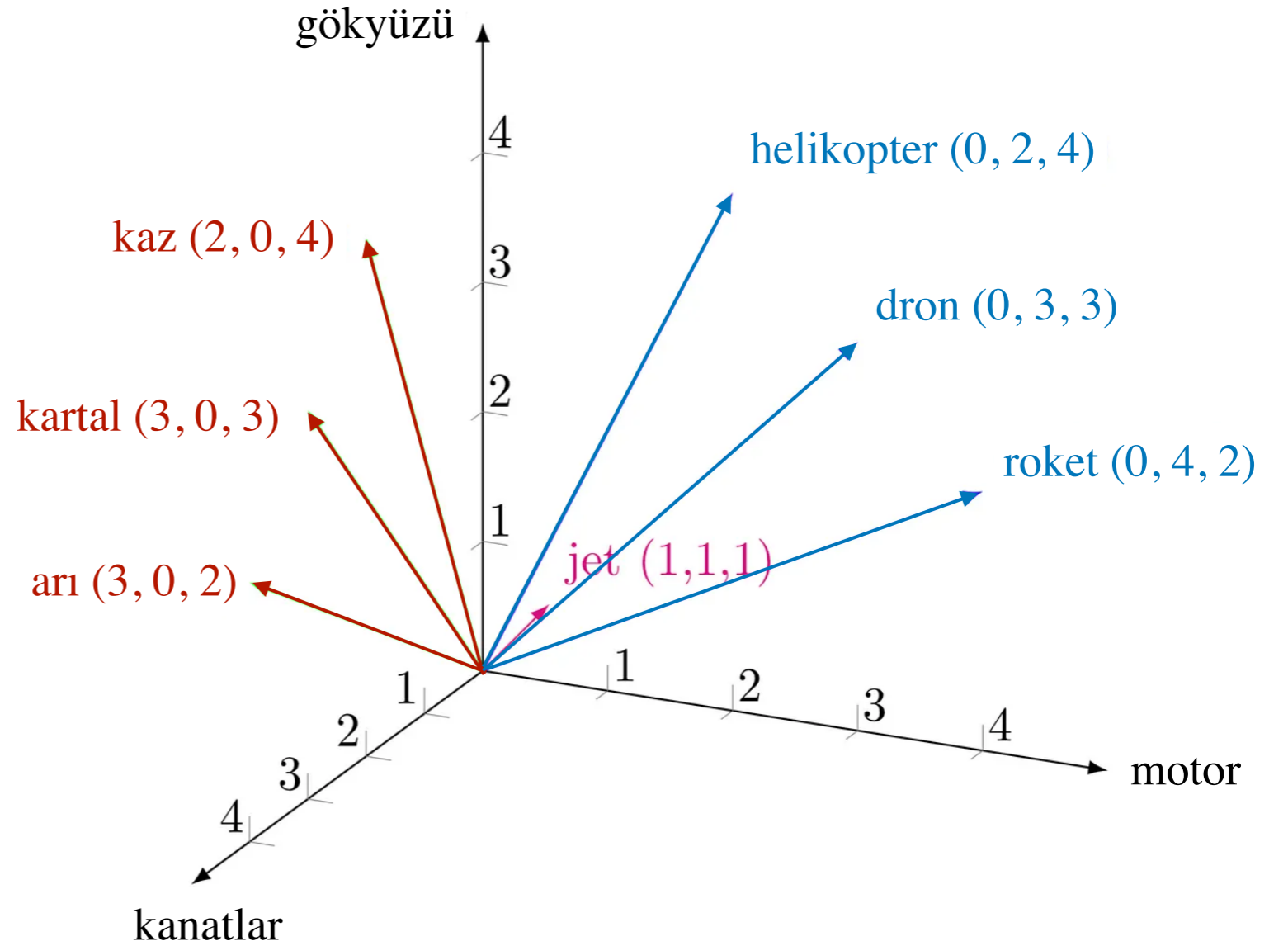
Dil Modeli

% 0,0000052224	Mü
% 0,0000606981	Müsait
% 0,0000397285	Müthiş
% 0,0148257168	Mümkün
% 0,0000374782	Müfredat
% 0,0000396270	Müsaitsen

Vektör Temsili

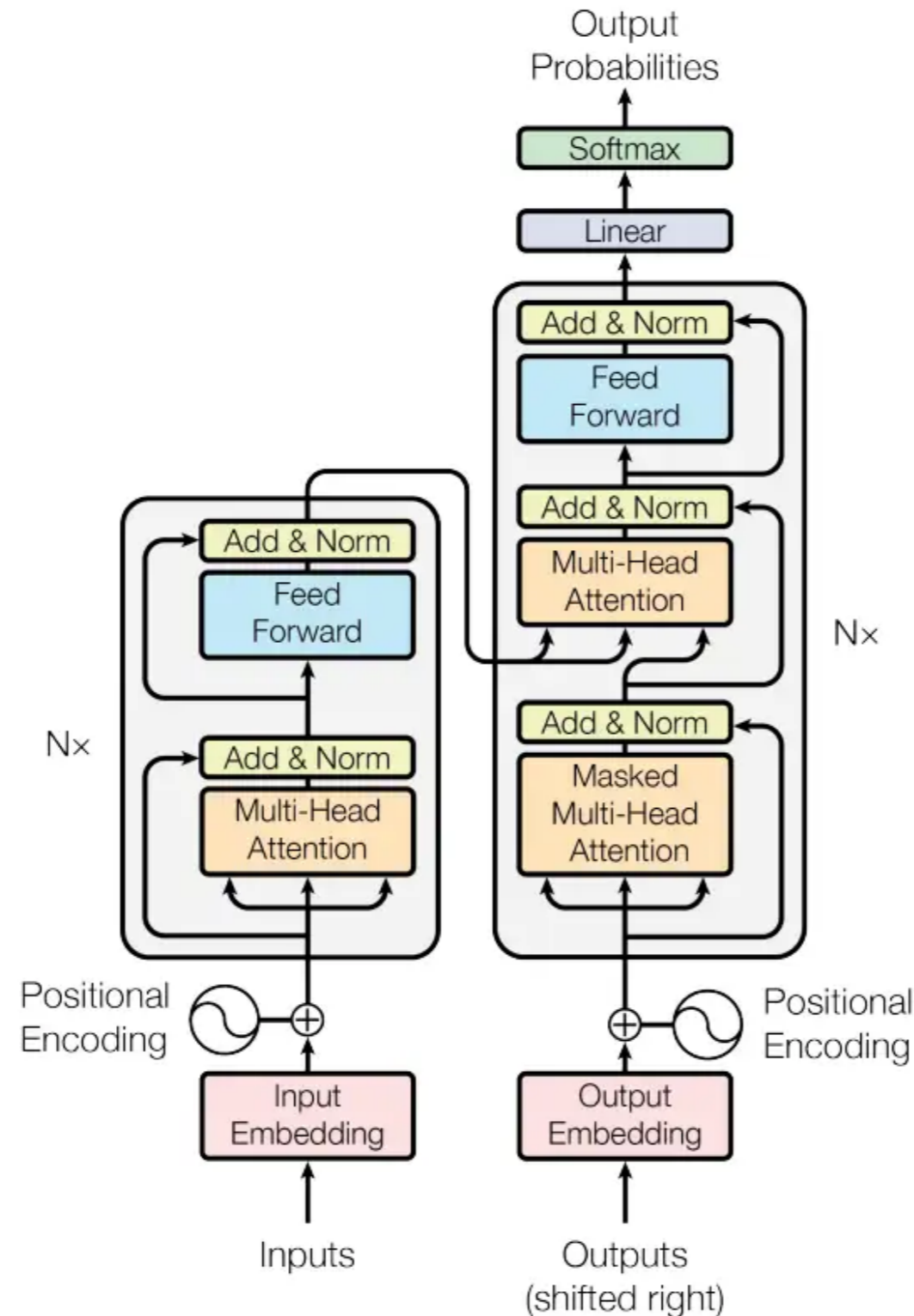
- Sayısal ifadelere dönüştürme
- Kelimelerin temsillerini oluşturma
- Apple örneği

Büyük Dil Modelleri

- Boyut ve karmaşıklık
- Çok fazla parametre (milyarlarca)
- Transformer mimarisi

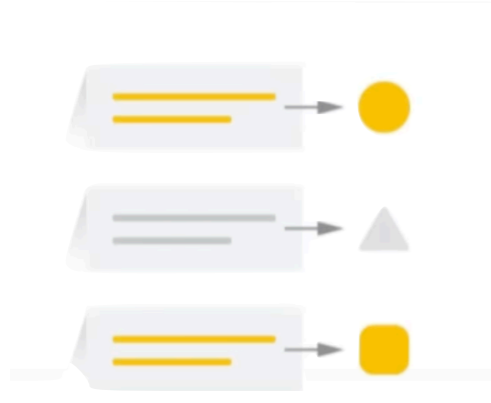
Transformer Mimarisi

Attention Is
All You Need

Büyük Dil Modellerinin Kullanım Alanları

Metin
sınıflama

Soru
cevaplama

Belge
özetleme

Metin
oluşturma

Çeviri

Transformer Mimarisine Dayalı Modeller

BERT

GPT

Gemini

Hugging Face

Hugging Face

Search models, datasets, spaces, docs, solutions, pricing

Models

Datasets

Spaces

Docs

Solutions

Pricing

1

Muge Akbulut

mugeakbulut

Edit profile

Settings

http://mugeakbulut.com

m_akbulut mugeakbulut

AI & ML interests

information retrieval

Organizations

None yet

Spaces 1

private

AutoTrain Advanced

Models 4

Sort: Recently updated

mugeakbulut/Kadi_Sicilleri-ds-mini

Text Generation • Updated about 2 hours ago

mugeakbulut/turkishcontents-ds-mini

Text Generation • Updated about 2 hours ago

mugeakbulut/turkishReviews-ds-mini

Text Generation • Updated about 13 hours ago • 1

⚡ Inference API ⓘ

📄 Text Generation

Examples ▾

Üsküdar kadısı islah sicilyuz Sultaniyyedenasin Durak hukuki Poyraz ve kasab azade abdinerinindukda aharların yagi darb zimmetini kullanub ve azade cıkar mukabelesinde ve bin Sultaniyyeden oldiyuzattahrirdukden islahdukda kalaidirdi islah teftisin

Compute

⌘+Enter

7,0

Computation time on cpu: 8.156 s

- Performans
- Ön işlem
- İnce ayar

Çok Dilli Trasformer Modeller

- Maskeleye
- Dilden bağımsız eğitim
- Dil bariyeri ortadan kalktı

Bilişimsel Erişim

- Entellektüel çaba ile işlediğimiz metin ve verilerin algoritmalar ile işlenmesi ve anlamlandırılması
- Kültürel miras ürünleri
- Standartlara uygun
- Veri olarak koleksiyon

Öne Çıkan Çalışmalar

Always Already Computational: Collections as Data

Reusing Digital Collections from GLAM Institutions

Veri Olarak Kültürel Miras Koleksiyonları

Büyük Dil Modelleri ve Bilişimsel Erişim

Müge Akbulut

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

<http://www.mugeakbulut.com/>

X: @m_akbulut

mugeakbulut [at] gmail.com

Marmara Üniversitesi

DijitalBeşeriBilimler

Uygulama ve Araştırma Merkezi

Osmanlıca Metinlerin Dijital Transkripsiyonu Çalıştayı, 20 Aralık 2023, İstanbul